

Özel
GÜNHAN
Eğitim Kurumları
1993

ÖZEL GÜNHAN ORTAOKULU 2017-2018 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI

HOŞGÖRÜLÜ OLMAK

“Uygarlık demek, bağışlama ve hoşgörü demektir”
Mustafa Kemal ATATÜRK

İnsan, ancak başkaları ile iletişime geçtiği, başka insanlarla konuştuğu-ilişkide olduğu sürece kendi varlığının-varoluşunun farkına varabilir. İnsan, kendi yansımasını ancak, iletişimde olduğu kişilerde görür. İnsanın yaşamına yön veren pek çok eski ve yeni öğretilerde, olumlu ve olumsuzluk arasında gidip gelen bir varlıktır. İnsanın fiziksel yapısı, onu sınırlandırır. Ancak, aynı insan, bu sınırlamaların içinde kalmamakta; pek çok duygusu ve düşüncesi, onu bedeninin sınırlarının çok ötesine taşımaktadır. Zira sadece insana içkin olan pek çok eylem-tutum-davranış olduğunu biliyoruz; **İnsan, hoşgörülüdür. Hoşgörülü olan [sadece] insandır. İnsan, düşüncendir. Düşünen [sadece] insandır. İnsan, ahlaklıdır. Ahlaklı olan [sadece] insandır vs.**

İnsanı, tanımlayan pek çok açıklama yapılmıştır bugüne kadar. Ancak bu tanımlamalar, çoğu zaman insanın sadece belli yönlerine ilişkin olmuştur. Aslında insan, pek çok özelliği ile sonsuz bir **varolan** dır. Bir yönü ile merhamet dolu, şefkat dolu, hoşgörülü, vicdan sahibidir. Ancak öte yandan, merhametsiz, acımasız ve vicdan dışı tutum ve eylemleri hayata geçirebilmektedir. Biz, insan olarak ancak başkaları da var olduğu için varız. Başka bir anlatımla, insan, toplumsal ve psikolojik bir **varolan** dır. Tek başımıza olsaydık; ne merhametimizin, ne vicdanımızın ne de hoşgörümüzün değeri olurdu. Zira biz, birilerine karşı merhametliyizdir, birilerine karşı hoşgörülüydür ve yine birilerinden merhamet, anlayış, hoşgörü bekleriz.

İnsan olmanın vicdani sorumluluğu: ‘Hoşgörülü olmak’

Hoşgörü sözcüğü, Farsça bir sıfat olan, iyi, tatlı, duygu okşayan, zevk veren, ilgi uyandıran, beğenilen ve latif anlamındaki hoş sözcüğünden gelmektedir. Eserlerinde hoşgörü kavramını ilk kullanan Türk şair ve düşünür, Yunus Emre’dir (1240-1321). **Hoşgörü** sözcüğünün anlam içeriği bakımından ele aldığımızda; farklı dil, cins, din, görüş, düşünce ve inanç bakımından **başkalarının var olmasından rahatsızlık duymama**, toplumsal yapı içinde azınlıkta olsalar da farklı olanın yaşaması - kendini var etmesine kolaylık gösterme ve onlara hoşgörü ile bakılmasıdır. Ayrıca, insanların günlük yaşamda, tutum ve davranışlarında kısıtlama ve umursamazlık arasında ‘orta bir yol’, ‘dengeli hareket’ ve ‘karşılıklı ilişkilerin kolaylığı’ şeklindeki anlamıyla da bu kavram, psiko-sosyal açıdan insanlar arası ilişkilerde orta yolu takip etmek ve dengeli olmak anlamlarında da kullanılmaktadır.

Tolerans sözcüğü ile **hoşgörü** sözcüğü köken bakımından farklı olsalar da günlük pratikte genel anlamda, 'başkalarının düşüncelerini kabul etmek' anlamında kullanılmaktadır. Zira 18. yüzyılın önemli düşünürlerinden Voltaire (1694-1778) , tolerans'ı '**insanlığın en güzel yönü**', '**insanlar arasındaki anlaşmazlıkların tek çaresi**' olarak tanımlamaktadır. Unutmayalım ki, tolerans (ya da hoşgörü), ahlaki ve kültürel çoğulculuğun bulunduğu özgür bir toplumun temel ögesidir, yapıtaşdır.

Şu halde, ister **tolerans** denilsin, isterse de **hoşgörü**, insanın ötekini, kendisinden farklı olanın da her bakımdan adil ve eşit düzeyde, onurluca yaşamasını, toplumda var olmasını hoş görmesi, kabul etmesidir. Başkasının düşüncelerine, inancına, zararsız eylemlerine, felsefesine, yaygın bir söylemle; **yaşam tarzı**'na hoşgörü ile yaklaşılması, farklı olana bir lütuf, bir ayrıcalık değil, **insan olmanın yegâne varlık koşulu**'dur. Bu bağlamda, küçük yaştan itibaren çocuğa kazandırılacak hoşgörü tutumu ve davranışı, bireysel anlamda bir tutum-eylem olarak ortaya çıksa da, sonuçları itibarı ile uzun vadede toplumsal barışı ve huzuru sağlaması açısından tüm insanlığı ilgilendiren bir davranıştır.

Unutmayalım ki;

- Hoşgörülü bir ortamda (ailede, okulda, sosyal bir ortamda vs.) büyüyen-yetişen çocuk, çevresiyle daha uyumlu, sorunlara daha yapıcı, barışçıl ve çözüm odaklı yaklaşır; farklı olana, farklı gelişene ayrıştırıcı gözle değil, **birleştirici** gözle bakar.
- Çocuğun gelişim ve algılama düzeyine uygun hoşgörü kavramının anlatılması, ona uygun örneklerin gösterilmesi onun da hayatta daha **hoşgörülü** olmasına yardımcı olacaktır. (Ancak, her konuda ve her durumda, aşırı-sınırsız hoşgörü-anlayış da çocuğun kişilik gelişimine zarar verecektir. Hoşgörünün de özgürlükler ile sorumluluklar arasında bir yerde bulunduğu, yaşamın olağan akışının bu sınırlarla çevrili olduğu gözden uzak tutulmamalı.)
- Çocuklar, en iyi, anne-babalarının anlattıklarından ziyade yaptıklarından öğrenirler. Daha açık bir anlatımla, **çocuklar, belli yaşa kadar pek çok yönden anne-babalarını model alırlar**. Bu nedenle, çocuğun bulunduğu ortamda, söylemlere-davranışlara, ifadelere dikkat edilmeli; ayrıştırıcı, kınayıcı, küçük düşürücü, sınırlayıcı, cinsiyetçi, ayıplayıcı vb. söylemlerden, ifadelerden özellikle kaçınılmalı. Zira yapılan araştırmalara göre, bu tür konuşmaların yapıldığı ortamlarda bulunan çocuğun hoşgörü-empati duygusu ve **ikili ilişkisel yaratıcılığı** zayıflar.
- İnsana ait değerler, sadece dinleyerek ve anlatarak değil, aynı zamanda **yaşayarak öğrenilir**. Bu nedenle, uygulama alanı da yaratılmalı. Sözelimi, okulda veya sosyal bir ortamda karşılaşılan bir soruna veya duruma ilişkin hoşgörü ile nasıl çözülebileceği-aşılabilceği gösterilmelidir.

İnsan, değişimin kendisidir. Değişim, ancak hoşgörü ile anlaşılır!

Özel Günhan Eğitim Kurumları

Rehberlik Birimi

Kaynak:

- Atalay, Y.Ö.** (2008), *Felsefi açıdan tolerans ve hoşgörü*, S. Demirel Üniv. Sos. Bil. Ens. Yüksek lisans tezi.
- Boyacı, M.** (2015), *Hoşgörü eğilimi geliştirme programının etkililiği: Hoşgörü eğiliminin geliştirilmesi ve zorbalığın önlenmesi*, Hacettepe Üniv. Eğitim Bilimleri ABD. Doktora tezi.
- Kiraz, C.** (2015), *İnsan Olmamızın Öteki Yüzü: Merhametli olmak*, Popüler Psikiyatri dergisi –Yıl: 2015, Mart-Nisan, Sayı: 84
- Kiraz, C.** (2015), *Görünmeyen Engellerimiz: Önyargılarımız*, Popüler Psikiyatri dergisi –Yıl:2015, Kasım-Aralık, Sayı: 88